

Wykorzystanie technologii komputerowej w pracy z młodzieżą upośledzoną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Od kilkunastu lat komputeryzacja odgrywa dużą rolę w naszym życiu prywatnym, zawodowym i społecznym. Komputer może stać się narzędziem wspomagającym pracę z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Od ponad trzech lat organizuję zajęcia komputerowe dla młodzieży gimnazjalnej upośledzonej w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Zajęcia te odbywają się nie jako osobny przedmiot nauczania ale w ramach techniki, plastyki i funkcjonowania w środowisku. Prowadzone są w wymiarze jednej godziny tygodniowo w zespole sześciuosobowym. Uczniowie pracują w pracowni komputerowej, gdzie każdy z nich ma do dyspozycji własne stanowisko pracy.

Głównym celem organizowanych zajęć jest nabycie podstawowej wiedzy i umiejętności potrzebnych do pracy z komputerem, a poprzez to ćwiczenie, rozwijanie i kompensowanie zaburzonych funkcji organizmu. Korzyściami wynikającymi z tej pracy jest doskonalenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i wzrokowo-ruchowo-słuchowej, kształcenie słuchu i rozwijanie słuchu fonematycznego, ćwiczenie umiejętności analizy i syntezy wyrazów, rozwijanie sprawności w zakresie motoryki małej, doskonalenie orientacji przestrzennej, ćwiczenie koncentracji, nauka logicznego myślenia i doskonalenie umiejętności przewidywania skutków. Duże znaczenie ma również rozwijanie pewności siebie oraz zadowolenia z własnej pracy.

W czasie zajęć koncentruję się na przyswajaniu uczniom wybranych, podstawowych zagadnień z zakresu informatyki. Treści te realizowane są w czasie zajęć dydaktycznych prowadzonych zgodnie z planem pracy. W czasie prowadzonych przeze mnie zajęć pierwsze informacje dotyczyły budowy i przeznaczenia poszczególnych części zestawu komputerowego, posługiwania się klawiaturą i myszką komputerową. Następne zadania poświęcone były pracy z edytorem graficznym Paint i edytorem tekstu WordPad. Uczniowie uczyli się również korzystać z programów edukacyjnych, encyklopedii multimedialnych a w przyszłości Internetu. Doskonalać umiejętność posługiwania się edytorem graficznym wykonywali prace plastyczne na zadany lub dowolny temat. W czasie pracy korzystali z narzędzi Przybornika: gumki, wypełniania kolorem, kolorowania aerografem, rysowania ołówkiem i pędzlem, używali gotowych linii prostych i krzywych oraz figur geometrycznych, powiększali obraz i przenosili jego fragmenty. Prace te związane były tematycznie z treścią lekcji i wykorzystywane w dalszej jej części, mogły stanowić podstawę do wykonania innej pracy plastycznej lub technicznej np. laurki. Rozwijając umiejętność pracy w edytorze tekstu WordPad uczniowie przepisywali lub uzupełniali proste teksty a następnie dokonywali ich obróbki korzystając z Paska menu, Paska narzędzi i Paska formatu. Prace te były zgodne z tematyką zajęć i uzupełniały lub utrwały jej treści. Zarówno prace plastyczne jak i tekstowe młodzież uczyła się samodzielnie drukować. Dużym urozmaiceniem w czasie zajęć była praca z programami edukacyjnymi. Ich bogata oferta na rynku pozwoliła na dość efektywny wybór

programów skoordynowanych z tematem zajęć i rozwijających określone, pożądane funkcje organizmu. Używane w czasie zajęć programy edukacyjne zawierały ciekawe zadania, sympatycznych bohaterów, estetyczną i kolorową szatę graficzną a co najważniejsze nie zawierały przemocy. Godne polecenia są zwłaszcza programy z serii "Przyjaciele z Krainy Wiedzy" oraz "Komputerowa gradka". Dodatkowo moje zajęcia urozmaicały prezentacje multimedialne często zawarte na płytach do zajęć informatycznych w edukacji elementarnej np. "Zabawy z komputerem" lub "Komputerowe opowieści". Korzystałam też z encyklopedii multimedialnych zwłaszcza w czasie zajęć, na których opracowywaliśmy sylwetki znanych postaci oraz ich dzieła.

Uwzględniając specyfikę pracy z młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie założyłam niejednakowy stopień opanowania poszczególnych umiejętności przez uczniów. Wynikające różnice są spowodowane różnym stopniem i rodzajem niepełnosprawności.

W trakcie każdego zajęcia uczniowie są oceniani. Często ocena ta przebiega dwupłaszczyznowo: bezpośrednio od nauczyciela i jako ocena wynikająca ze scenariusza programu multimedialnego. Bezpośrednia ocena występuje w formie pochwały ustnej, okazania aprobaty. Ocena z planu wirtualnego to ustne pochwały postaci tam występujących, otrzymanie elementów układanki, puzzli, punktów lub przejście do kolejnego zadania.

Prace wykonywane przez uczniów w czasie zajęć: rysunki i teksty pisane, powinny być drukowane i przechowywane w osobnych teczkach. Pewną przeszkodę stanowią tutaj warunki materialne, które ograniczają możliwość drukowania w kolorze wszystkich wykonanych prac. Można sobie pomóc przechowując efekty pracy uczniów w imiennie opisanych folderach czyli komputerowych teczkach. Zamysł ten sprawdza się o ile możliwe jest przechowywanie tych folderów w pamięci używanych w tym czasie komputerów.

Sposobem na ukazanie osiągnięć ucznia w pracy z komputerem jest organizowanie wystaw prac plastycznych oraz zajęć otwartych dla rodziców. Wystawy pozwalają uczniowi pokazać efekty swojej pracy rodzicom, nauczycielom, koleżankom i kolegom. W czasie zajęć otwartych rodzice mogą zapoznać się z rodzajem zadań wykonywanych z wykorzystaniem komputera i poznać umiejętności własnych dzieci. Umiejętności te uczniowie mogą rozwijać pod opieką rodziców, wykorzystując domowy sprzęt komputerowy, wspomagając się multimedialnymi programami edukacyjnymi proponowanymi przez nauczyciela lub wykorzystując własną kolekcję.

Podczas pracy z komputerem uczeń rozwija zaburzone funkcje organizmu. Dzieje się to w sposób dla niego niedostrzegalny, w trakcie pasjonującej pracy i zabawy. Uczy się też samej obsługi komputera, który zajmuje coraz ważniejsze miejsce we współczesnym świecie. Mądre jego wykorzystanie może być jedną z propozycji spędzania wolnego czasu. Wszystko to przemawia za tym, aby jeżeli jest taka możliwość ułatwić dostęp do komputera osobom niepełnosprawnym.

Przykładowy scenariusz zajęć:

Temat: Wakacje – poznanie zasad bezpiecznego wypoczynku na podstawie prezentacji multimedialnej z płyty "*Komputerowe opowieści*". Praca z kalendarzem.

Cele lekcji:

Uczeń:

- zna nazwy pór roku
- wie w czasie jakiej porę roku mamy wakacje
- zna nazwy miesięcy
- wie w czasie jakich miesięcy mamy wakacje
- zna datę rozpoczęcia wakacji
- zna treść wiersza Czesława Janczarskiego pt. "Jutro już wakacje"
- wie, że po wytężonej pracy konieczny jest wypoczynek
- rozdziela podstawowe krainy geograficzne
- zna zasady bezpiecznego zachowania się podczas pobytu na wakacjach
- doskonali umiejętność różnicowania wg wielkości
- doskonali umiejętność analizy i syntezy wyrazów
- doskonali koordynację wzrokowo-słuchowo-ruchową
- rozwija pamięć
- doskonali umiejętność logicznego myślenia
- potrafi uruchomić program z płyty CD-ROM
- potrafi w podstawowym zakresie pracować z edytorem tekstu WordPad
- potrafi w podstawowym zakresie korzystać z edytora graficznego
- potrafi wydrukować wykonaną pracę
- potrafi odszukać zadanie w programie multimedialnym wg polecenia
- potrafi poruszać się w programie multimedialnym
- potrafi uruchomić komputer i zakończyć z nim pracę
- potrafi przyjąć prawidłową postawę ciała w czasie pracy

Metody pracy (źródło wg I. Polkowskiej):

- praktycznego działania
- obserwacja
- słowne

Formy pracy:

- indywidualna
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- różnej wielkości wagoniki z literami
- treść wiersza Czesława Janczarskiego pt. "Jutro już wakacje"
- etykiety z nazwami pór roku
- etykiety z nazwami miesięcy
- etykiety z kilkoma różnymi datami
- tekst z lukami do uzupełnienia
- treść haseł i ilustracje do haseł
- ilustracje przedstawiające różne krainy geograficzne
- program edukacyjny "*Zabawy z komputerem*"
- program edukacyjny "*Komputerowe opowieści*"

Tok zajęć:

1. Układanie w kolejności malejącej wagoników z literami, odczytanie hasła: WAKACJE.
2. Wspólne odczytanie etykiet z nazwami pór roku, wybranie etykiety z nazwą wakacyjnej pory i przypięcie jej na tablicy magnetycznej.
3. Wspólne odczytanie etykiet z nazwami miesięcy, wybranie nazw dwóch miesięcy wakacyjnych i przypięcie ich na tablicy magnetycznej.
4. Wspólne odczytanie etykiet z kilkoma datami, wybranie etykiety przedstawiającej datę rozpoczęcia tegorocznych wakacji i przypięcie jej na tablicy magnetycznej.
5. Odczytanie tekstu z lukami i uzupełnienie go odpowiednimi wyrazami z tablicy magnetycznej.
6. Uruchomienie komputera, wejście do edytora tekstu WordPad.
7. Wybór odpowiedniej czcionki, samodzielne przepisywanie i wydrukowanie uzupełnionego tekstu lub jego fragmentu, wklejenie do zeszytu.
8. Zamknięcie programu.

Przerwa śródlekcyjna

(wymachy ramion, krążenie głową, rozluźnianie palców rąk, ćwiczenie wzroku: patrzenie bliżej-dalej, szukanie wzrokiem zadanego przedmiotu lub koloru)

9. Wysłuchanie treści wiersza Czesława Janczarskiego pt. "Jutro już wakacje"
10. Omówienie treści wiersza (zwrócenie uwagi na konieczność zasłużonego wypoczynku po wytężonej pracy), objaśnienie niezrozumiałych wyrazów.

11. Oglądanie i omawianie ilustracji przedstawiających miejsca, w których możemy wypoczywać podczas wakacji: jeziora, morze, góry.
12. Zwrócenie uwagi na konieczność bezpiecznego zachowania się w czasie letniego wypoczynku.
13. Uruchomienie programu edukacyjnego *"Komputerowe opowieści"–Programy i prezentacje–Cztery pory roku* , obejrzenie i omówienie prezentacji *"Bezpieczne letnie wakacje"*.
14. Odczytanie gotowych haseł ostrzegających przed niebezpieczeństwami w czasie wakacji, dobranie do nich ilustracji, wklejenie do zeszytu (ewentualne korygowanie poprawności wykonania zadania poprzez powtórne obejrzenie prezentacji).
15. Zakończenie pracy i zamknięcie programu.
16. Uruchomienie programu edukacyjnego *"Zabawy z komputerem"-Malowanie na ekranie*.
17. Wybranie jednej z dwóch ilustracji przedstawiających miejsca spędzania letniego wypoczynku(morze lub góry) i wypełnienie jej kolorem z wykorzystaniem narzędzia-Wypełnienie kolorem.
18. Wydrukowanie wykonanej ilustracji.
19. Zamknięcie programu *"Zabawy z komputerem"*.
20. Podsumowanie i zakończenie zajęć.

Autor artykułu: mgr Iwona Kownacka
nauczyciel gimnazjum II C
zespołu edukacyjno-terapeutycznego